

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Intervencije.

Predsedstvo HSS objavlja v zadnjem »Domu«, da so vse intervencije posameznih poslancev v ministrstvih prepovedane. Zato se odpravlja za časa parlamentarnih počitnic služba tajnika »Hrvatskega seljaškega kluba« in zato bodo vsi poslanci, ki bi intervenirali v tej dobi v ministrstvih, poklicani na odgovornost. Vsako stvar je treba predložiti vodstvu HSS v Zagrebu in če smatra vodstvo intervencijo za potrebno, potem bo interveniral ves klub, ne pa posamezen poslanec.

Mnogim sklep vodstva HSS ne bo ugal, toda večina prebivalstva ga bo sigurno pozdravila. Zakaj ni stvari, ki bi bila bolj krivična, kakor so poslanske intervencije. Kdor je bil tako srečen, da je v dobrih rodbinskih ali prijateljskih zvezah s kakim poslancem, ta je mogel vedno računati na kakšno boniteto. Predvsem pa so bili bogatini vedno v stanu, da so prišli v dobre stike s poslanci in da so si s tem priborili razne privilegije. Reče pa so bili vedno odrinjeni in za nje — pa čeprav so bili najbolj potrebni — so ni brigali niti živ krst. Tistih par izjemnih slučajev ne igra nobene vloge.

Niso pa poslanske intervencije samo krivica proti revežem in ljudem brez zvez, temveč tudi silno zlo za celoto. Poslanske intervencije so v prvi vrsti vzrok, da je naša uprava slaba in da se na nje ne zboljšanje še ne more misliti. Naj je bil zakon še tako jasen, intervencija uplivenega poslanca vladne stranke ga je ovrgla. Uradniki, zlasti oni v ministrstvih, so tako morali priti do prepričanja, da velja zakon le tedaj, kadar ni poslanec vladne stranke nasprotnega mnenja. S poslanskimi intervencijami se je zaneslo partizanstvo v ministrstva in noben slučaj ni, da je naša uprava ravno v Beogradu najslabša.

Pa če bi bilo samo to zlo! Poslanske intervencije so krive, da ne pridemo do izboljšanja zakonov in raznih ministrskih odredb, ki so le prepogosto naravnost brezsmislne. Bogatini in ljudje z dobrimi zvezami so namreč vedno dosegli, da je bila za nje ostra zakona omiljena in da oni niso čutili vseh zlih posledic slabega zakona. Če pa ne bi bilo poslanskih intervencij, potem bi slab zakon žulil vse državljane enako in dostikrat bogatine celo bolj ko reveže. Tedaj pa bi se tudi bogatini potrudili, da bi se zakon popravil in vsled svojih dobrih zvez bi to tudi dosegli. Tako pa je padla vsa peza slabega zakona le na reveže, ki so že itak omagovali pod pezo drugih bremen.

Iz tega pa je nujno nastalo, da je ljudstvo pričelo izgubljati vero v pravico. Ljudje so videli, da se reže dvojna pravica: ena za bogatine in ljudi z zvezami, druga za one reveže, ki si ne morejo pomagati. Nobeno čudo ni, če je davčna morala in zaupanje v državno upravo padlo.

Največje zlo poslanskih intervencij pa je v tem, ker izgubi poslanec, ki intervenira, prostost kritike. Kako naj upliva na izboljšanje uprave poslanec, ki je pri intervencijah odvisen od uradnika? Kako naj pridemo do boljše uprave, če jo pa poslanci sami z intervencijami slabšajo? Pot k zbolšanju uprave vodi le preko odprave poslanskih intervencij in zato sklep vodstva HSS pozdravljamo.

Pričakujemo pa, da se bo vodstvo HSS znalo ogniti tej napaki, da se iz odprave poslanskih intervencij ne bo razpaslo najhujše partizanstvo in da ne bo vodstvo HSS presojalo prošnje po strankarski pripadnosti prosilcev. Pričakujemo pa tudi to, da se vsled odprave inter-

Zanimanje za gibanje opozicije.

Beograd, 12. septembra. Politične kroge živo zanima akcija za zblizanje gotovih opozicionalnih strank. Komentirajo se razni sestanki prvakov demokratske stranke, Zajednice in JMO, ki so sledili zadnje dni, n. pr.: Šumenković-Spaho, Lorković-Spaho in sestanki, ki jih je imel dr. Voja Marinković na svojem potovanju po Dalmaciji in hrvatskem Primorju. V političnih krogih prevladuje mnenje, da pride jeseni ali najkasneje pozimi v tej smeri do novih kombinacij. Gotovo pa pride do nekih izprememb po otvoritvi novega skupščinskega zasedanja. Ako do jeseni ne pride do popolne formalne fuzije demokratov in muslimanov, smatrajo politični krogi, da se bosta omenjeni stranki zblizali v parlamentu tako, da ne bo med njima nobenih formalnih razlik in nesoglasij glede politične situacije in dela v parlamentu. Tudi Zajednica dela na zblizanju s tema dvema strankama. Po dosedanjem delu sodijo politični krogi, da bo ome-

njena stranka skušala izdelati tudi skupni delovni skupščinski program.

STALIŠČE MUSLIMANOV.

Sarajevo, 12. septembra. Včeraj ob 13. se je nadaljevala seja JMO, na kateri je bilo končno sprejeto poročilo o politični situaciji, ki bo danes predloženo centralnemu odboru. Poročilo je tajno. Kakor smo doznali, se je vršila na včerajšnji seji debata o odnošajih napram ostalim strankam opozicije. Vsi poslanci so povdarjali potrebo ožjega sodelovanja vseh opozicionalnih strank, v prvi vrsti pa so zagovarjali sodelovanje z demokratsko stranko. Voditelj skupine, ki zagovarja fuzijo z davidovičevci, je dr. Šefkija Behmen. Slednji je posebno povdarjal, da ima v državi bodočnost velika jugoslovanska stranka, ki jo je treba ustvariti. Zavzemal se je za čim ožje sodelovanje z demokrati, ker ta teza obstoji tudi pri davidovičevcih. Govorili so tudi o izpremembi statuta in strankinega programa.

Zborovanje Zveze narodov.

Zeneva, 12. septembra. Na današnji seji Zveze narodov bo govoril grof Appony o narodnih manjšinah. Njegov govor bo pričetek kongresa narodnih manjšin, ki ga pripravlja Madžarska in premagane države. Ako bo grof Appony izrecno napadel nas, mu bo odgovoril dr. Ninčić. Sicer se naša delegacija s tem vprašanjem ne bo mnogo bavila. V glavnem bo govoril le Stjepan Radić o mednarodnem intelektualnem sodelovanju.

Včeraj je grški zunanji minister Ren-

dis posetil dr. Ninčića in z njim konferiral dve uri. Po nekaterih vesteh je g. Rendis odpotoval v Lausanne.

Zeneva, 12. septembra. Diplomatski krogi se zelo zanimajo za konferenco med italijanskim delegatom Grandijem, jugosl. zunanjim ministrom dr. Ninčićem in bolgarskim ministrom Kalfovom. Po tej konferenci je Grandi takoj odpotoval v Rim, da poroča italijanski vladi o nekaterih važnih vprašanjih, o katerih so razpravljali na teh sestankih.

ZAGREBSKI ŽUPAN V BEOGRADU.

Zagreb, 12. septembra. Mestni načelnik Heinzl je bil sinoči ob 19. sprejet v avdienco, ki je trajala eno uro. Nj. Vel. kralj je Heinzla zelo ljubeznjivo sprejel. Rekel je, da se zelo rad spominja na svoje zadnje bivanje v Zagrebu. Kralj se je zanimal za vzroke bivanja Heinzla v Beogradu in je potem, ko mu je mestni načelnik razložil vse glavne stvari, izjavil, da se bo zavzel za vse. Nj. Vel. kralj je izjavil, da poseti s kraljico kulturno in zgodovinsko razstavo v Zagrebu, ki bo otvorjena prihodnji mesec, in za katero se posebno zanima kraljica.

Beograd, 12. septembra. Zagrebski mestni načelnik Heinzl je včeraj posetil namestnika vlade Gjuričića in ga zaprosil, da podpre prošnjo mestne občine pred ministrskim svetom. Gjuričić je bil zelo ljubeznjiv in je obljubil svojo podporo. Ministrski svet je na predlog finančnega ministra ugodil prošnji zagrebske mestne občine, da se ji zbrisé carina na tramvajskem in električnem materialu. Heinzl je o tem poročal v Zagreb. Mestni načelnik je pri ministru za narodno zdravje interveniral glede ureditve velike zakladne bolnice. Fond znaša 200 milijonov Din, toda to je komaj polovica potrebne vsote. Minister je obljubil, da bo šel na roko. Nato je Heinzl

vencej ne bodo polenili poslanci, temveč da bodo ves trud, ki so ga dosedaj imeli z intervencijami, porabili za študij zakonov in upravnih naredb. Šele v tem slučaju bo odprava intervencij res koristila celoti, ker bo povzročila, da se bo poslanec zavedal, da je član zakonodajnega telesa, ne pa samo zastopnik kroga, ki ga je znal z najbolj uspešno reklamo predstaviti volilcem.

posetil še prosvetnega in trgovinskega ministra. Pri slednjem je interveniral glede oprostite od carine materiala za proizvodnjo plina in asfaltnega kamena.

INOZEMSKI NOVINARJI NA SUŠAKU.

Sušak, 12. septembra. Včeraj se je mudila na Sušaku skupina inozemskih novinarjev, ki se nahajajo na potovanju po naši državi. V skupini se nahajajo 3 Poljaki, 1 Švicar, 2 Nemci in 1 Anglež. Novinarji so se zelo zanimali za naše razmere in so nato odpotovali v Dalmacijo. Poljski novinarji so izjavili, da bo prihodnje poletje posetila naše Primorje večja skupina poljskih novinarjev.

Sušak, 12. septembra. Jutri prispe na Sušak minister za šume in rude dr. Nikić, ki bo pregledal nekatere stvari, ki spadajo v njegov resor.

SEJA MINISTRskega SVETA.

Beograd, 12. septembra. Danes ob 10. dopoldne se vrši seja ministrskega sveta, na kateri bodo razpravljali o raznih tekočih vprašanjih in o kraljevem potovanju po Dalmaciji.

OBČINSKE VOLITVE.

Beograd, 12. septembra. V notranjem ministrstvu se dela na načrtu zakona o občinah. Po tem zakonu bodo ukinjeni vsi občinski komisarijati in se bodo vršile v najkrajšem času občinske volitve po celi državi.

PATENTI ZA NOVA ZDRAVILA.

Beograd, 12. septembra. Ministrstvo narodnega zdravja je izdalo nov pravilnik o patentih za nova zdravila. Sestavljena bo posebna komisija, ki bo pregledala vsa nova zdravila.

Razne avdijske na dvoru.

Beograd, 12. septembra. Minister trgovine in industrije dr. Krajač je bil sinoči sprejet v avdienco, ki je trajala pol ure. Krajač je poročal o zagrebski razstavi in o resornih vprašanjih. Po avdienci je izjavil novinarjem, da je osebno povabil kralja na zagrebsko razstavo. Kralj se najbrže radi potovanja po Dalmaciji vabilu ne bo mogel odzvati.

Beograd, 12. septembra. Poleg že omenjenih ministrov so bili sprejeti v avdienco še: Marko Gjuričić, dalje minister za vere in namestnik zunanjega ministra Miša Trifunović. V poslovilni avdienci je bil sprejet albanski notranji minister Cena beg, ki je sinoči odpotoval v Tirano. Opoldne je bil v dvoru tudi francoski poslanik Grenard.

Beograd, 12. septembra. Na včerajšnji seji ministrskega sveta so razpravljali o proslavi v Črni gori. Popoldne je bil v avdienci notranji minister Maksimović. Njegovo avdienco spravljajo v zvezo z vprašanjem izpremembe upravnega uradništva na Hrvatskem. To vprašanje bo postalo aktualno šele po Pašičevem povratku.

REVIZIJA AGRARNIH ODOŠAJEV.

Beograd, 12. septembra. V agrarnem ministrstvu se je vršila konferenca, na kateri so razpravljali o reviziji agrarnih odnošajev in ponovni razdelitvi zemlje med koloniste. Posebno važnost se je polagalo na kolonizacijo južnih krajev in na reguliranje agrarnih odnošajev v novih krajih.

POTRES.

Sušak, 12. septembra. Včeraj sta se čutila dva potresna sunka. Prvi sunek je bil ob 5.45 zjutraj, drugi pa ob 8. Materijalne škode ni nobene.

POMNOŽITEV ŽELEZNIŠKEGA PARKA.

Beograd, 12. septembra. Generalna direkcija državnih železnic je prejela 150 vagonov iz Madžarske, ki so bili v popravilu. Vagoni so tovorni in bodo razdeljeni med postaje, kjer vlada največje pomanjkanje.

PO STAREM RECEPTU?

Rim, 12. septembra. Listi prinašajo izjave turškega delegata v Zenevi, da je bila Turška vedno strpljiva. Ona je vedno mirno čakala, vendar da ima tudi njena potrpežljivost svoje meje in je bo kmalu konec. Medtem so po poročilih iz Carigrada turške čete prekoračile mejo Mosula in zasedle vse važne strateške točke.

FRANCOSKI SOCIJALISTI ZA SESTANEK PARLAMENTA.

Pariz, 12. septembra. Poslanci socijalistične stranke so v nekem pismu na ministrskega predsednika in predsednika parlamenta zahtevali, da se takoj skliče parlament radi vojne v Maroku, dogodkov v Siriji in stavke bančnih uradnikov.

MAROŠKA VOJNA.

Pariz, 12. septembra. Iz Tetuana poročajo, da se operacije proti Rifanom uspešno nadaljujejo. Francozi so izvedli napad na neke utrjene sovražne pozicije. Tudi mornarica je pričela z ofenzivo. Francoske čete so pri Negri zasedle dve važni oporišči sovražnika. Operacije ugodno napredujejo.

Gospodarstvo.

Svetovna trgovina in svetovno gospodarstvo.

Za presojo današnjega stanja svetovne trgovine in svetovnega gospodarstva je brez dvoma silno zanimivo »Poročilo o prekomorskih trgih«, ki ga je nedavno podal odbor, kateremu je Ramsay Mac Donald lanske leto poveljalo nalogo proučiti industrijske in komercialne izglede Velike Britanije. Iz poročila zveni, da se mednarodna trgovina junosko bori za osvoboditev svojih prejšnjih postojank in izgleda, da ji to uspe, navzlic oviram, ki jih ji delajo ljudje, ki skušajo ščititi domača tržišča in kljub posledicam vojne, pretiranemu nacionalizmu ter splošni revščini.

Poročilo navaja za počasnost, s katero se premika mednarodni trgovinski tok, dva vzroka: prvič zmanjšana kupna moč, ki onemogoča, da bi si posamezne države nabavljale inozemsko blago v nekdanji količini, in drugič ustvaritev lastnih industrij v prejšnji čistotni domači proizvodnji, s čimer se emancipirajo od inozemske produkcije.

Prvi vzrok kaže po raziskovanjih marljive in dobro informirane komisije tendenco nazadovanja, da si ima zaenkrat še znaten pomen. Ta vzrok je bil neizogibna posledica svetovne vojne, ki je z izgubami človeških življenj in obsežnimi opustošenji zakrivila splošno obubožanje, vrgla finance mnogih držav v kaos in povzročila zastoj v mednarodni kreditni mašineriji. Te vplivi so v prvi vrsti čutili na vojni udeležene države, nato pa dežele, ki so dobavljale živež, surovine in manufakturo in so ponovno zadeli industrijske dežele z redukcijo kupne moči, ki se je pojavila v deželah, navezanih na uvoz surovin. V vojni obubožana centralna Evropa je s svojo boleznijo inficirala bližnji in daljnji vzhod ter južno Ameriko, odkoder je navadno dobivala živež in surovine, končno pa tudi industrijske dežele, kot Veliko Britanijo, ki je zopet občutila baisse v južni Ameriki in na vzhodu.

Drugi vzrok, razvoj lokalnih industrij v mladih deželah, je naraven in trajen pojav, ki je nastopil že davno pred vojno, tako v škodo, kakor tudi v korist mednarodne trgovine. Ako narašča prebivalstvo in bogastvo kake države, prične, sledeč starejšim narodom, s specializacijo gospodarskega udejstvovanja. Producira se blago, ki ga je prej zamenjavala za surovine. Ta tendenca pa, ki je bila umetno stipulirana po vojni, pa se že polagoma približuje svoji naravni meri. Radi enostranske usmerjenosti industrije vojujoših se držav ni bilo več med vojno možno dobiti raznega importnega blaga. Skušali so producirati nadomestke, ki so seveda šli, ker so imeli zavarovan trg. Kakor gobe po dežju so zrastle razna podjetja, ki nikakor niso smela upati na obstanek po industrijski demobilizaciji, in res so povečini počasi izginila. Mnogo teh pod vojnim pritiskom ustvarjenih industrij pa ostane. Njihov vpliv je čudovito močan. Poročilo omenja med drugim brazilsko tekstilno in usnjarsko industrijo in Argentinijo, ki je povečala svojo industrijo za dva do trikratni predvojni obseg. Razvoj industrije rjavega premoga v Nemčiji in izrabljanje vodne sile v raznih državah sta občutno zadelo uvoz premoga iz na premogu bogatih dežel.

Te lokalne industrije očitno ovirajo mednarodno trgovino, na drugi strani pa ji tudi

koristijo. Potrebni so stroji in material, ki ga te dežele navadno nabavljajo v tujini. Nadalje je posledica razvoja industrije potreba po razširitvi lokalnega transportnega sistema, in za to so zopet potrebne inozemske tračnice in železniški vagoni. Te industrije pa zvišujejo tudi kupno moč in ta dopušča večji uvoz tujega blaga. Tako nam kaže razvoj industrijske produkcije v Zedinjenih državah dve posledici. Povzročil je zmanjšanje izvoza žita in mesnih izdelkov. S tem se je okoristila južna Amerika in angleške kolonije. Naraščajoča denarna sredstva so na drugi strani tem deželam dopuščale uvoz manufakture. Nadaljnja posledica razvijajoče se industrije v Zedinjenih državah je bilo povpraševanje po luksuznih predmetih, pri čemer je bila cena postranskega pomena.

Na vprašanje o pospeševanju lokalnih industrij potom carin, je prišel komite do presenetljivega zaključka, da so te mednarodno trgovino dosedaj le malo ovirale, ker so z zvišanjem carin naraščale tudi cene. Uvozne prepovedi in zaščitne carine so bile za mednarodno trgovino mnogo bolj škodljive, toda opažati je, da navdušenje za te stvari polagoma izginja.

LJUBLJANSKA BORZA, dne 11. septembra 1925.

Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 den. 80; loter. drž. renta za vojno škodo den. 312; zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 25; kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 25; Celjska posojilnica den. 201, bl. 202; Ljubljanska kreditna banka den. 225, bl. 240; Merkantilna banka den. 100, bl. 105; Prva hrv. štedionica den. 915; Kreditni zavod den. 175, bl. 185; Strojne tov. in liv. den. 81; Trboveljska den. 855; Združene papirnice Vevče den. 120; Stavbna družba den. 165, bl. 180.

Blago: Bukove deske, neparjene, la, 27 mm, 40 mm, obrobline, fco meja bl. 900; bastings, 63/150 mm, 63/163 mm, 63/178 mm, fco meja bl. 600; bukova drva, suha, cepanice, fco Zagreb, 10 vag. den. 22.50; bl. 22.50; pšenica bačka, fco bč. postaja bl. 250; pšenica domača, fco Ljubljana den. 250; oves slavonski, fco Postojna trans. den. 180, bl. 190; korusa slavonska, par. Ljubljana den. 210, bl. 215; laneno seme, fco Ljubljana den. 540.

BORZE.

— Zagreb, dne 11. septembra. Newyork šk. 55.725—56.825, London izplačilo 271.22 do 273.22, Curih 1080.5—1088.5, Praga 165.20 do 167.20, Milan 228.75—231.15, Amsterdam 2265—2285, Dunaj 785—795, Budimpešta (zaključek 0.07925), Berlin 1330.50—1340.50.

— Curih, dne 11. septembra. Beograd 9.225, Newyork 518, London 25.11, Pariz 24.43, Milan 21.30, Praga 15.35, Dunaj 73.05.

× Dobave. Odelenje za mornarico v Zemun sprejema do 15. septembra t. l. ponudbe glede dobave 1 vagona testenin. — Dne 15. septembra t. l. se bo vršila pri Štabu 40. pešad. puka »Triglavskega« v Ljubljani javna ustmena licitacija glede dobave 1550 kg makaron, 1550 kg pšeničnega zdroba, 800 kg ješprenjke, 2200 kg fižola, 1600 kg riža, 1500 kg svinjske masti, 250 kg jedilnega olja in 200 litrov kisa. — Predmetna oglasa z natančnejšimi podatki sta v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

STARA TOVARNA NOGAVIC IN PLEČENIN

Ustanovljena l. 1888 — Poštni predal 44 — Telefon 425

Varstvena znamka

M. FRANZL & sinovi

(Lastnik Feliks Franzl)

LJUBLJANA, Privoz 10

Prosveta.

RAZPIS GLEDALISKEGA ABONMAJA ZA SEZONO 1925/26.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani razpisuje gledal. abonma za sezono 1925/26, in sicer za abonmaje A, B, C, D, E, F. Vsak abonement dobi tekem sezone 1925/26, to je od 1. oktobra 1925 do konca junija 1926 po 20 dramskih in 20 opernih predstav. Abonma se plačuje v 8 zaporednih mesečnih obrokih, prvi obrok na dan podpisa abonmaja v septembru, ostalih 7 obrokov pa v času od 1. do 5. vsakega meseca, t. j. od oktobra 1925 do vstevši aprila 1926 pri gledališki blagajni. Cene za polno vplačani abonma so: Lože: parter 8 obrokov po 465 Din, lože I. reda štev. 1—5, 8 obrokov po 540 Din, štev. 6—9, 8 obrokov po 620 Din; balkonske lože, obroki po 235 Din. Parterni sedeži, v osmih plač. obrokih: I. vrsta po 135 Din, II. — IV. vrsta po 120 Din, V. — IX. vrsta po 115 Din, X. — XI. vrsta po 100 Din. Balkonski sedeži v osmih obrokih: I. vrsta po 110 Din, II. vrsta po 80 Din, III. vrsta po 75 Din. Galerija: I. vrsta po 55 Din, II. in III. vrsta po 45 Din in IV. — V. vrsta po 30 Din. Državni uradniki imajo na zgoraj navedene cene 25% popust in plačujejo obroke ravnotako v osmih mesečnih obrokih.

Priglasje za gledališki abonma sprejema gledališka uprava v veži dramskega gledališča in sicer od 9. do 12. in od 3. do 5. ure popoldne od dne 9. septembra dalje. Za lanske abonente reda A, B, C, D, E, F so lanski sedeži odnosno lože rezervirani do sobote 12. t. m. Od torka 15. t. m. so na istem mestu in ob istem času sprejemajo novi abonenti. Priglasji za abonma se zaključijo v četrtek, dne 17. t. m. popoldne. Uprava proš vse one, ki se nameravajo abonirati, da s svojimi priglasji ne odlašajo, ker se nobenemu staremu abonentu ne bo hranilo mesto dalje kot do sobote 12. septembra popoldne.

Slavnostni koncert pevskega društva »Ljubljanski Zvon« povodom društvene 20-letnice, petnajstletnice pevovodstva Zorka Petrovca pri »Ljublj. Zvonu« in 25 letnice skladateljskega delovanja Emila Adamiča, v ponedeljek, dne 5. oktobra 1925 v »Unionu«.

Dopisi.

Slovenska Bistrica. Proslava rojstnega dne Njeg. Vel. prestolonaslednika se je vršila kot običajno s sveto mašo v samostanski cerkvi. Maši so prisostvovali predstojniki vseh narodnih in vojaških oblasti s četo vojaštva. Na večer je priredilo vojaštvo in požarna bramba z gornjebistriško godbo po mestu bakljado. Po bakljadi se je vršila v okrajni hranilnici veselica, ki jo je priredila požarna bramba in je njen dobiček namenjen za nabavo nove avtoturbinske brizgalne. Obiskalo je veselico nad 200 ljudi in temu primeren mora biti tudi dobiček. Gostilničar Ručigaj je postregel gostom izobno. Kakor slišimo, dobi požarna bramba v kratkem svojo društveno godbo in je nakupila v to svrhu še instrumente. Zanimanje za godbo je v mestu kot v okolici zelo veliko. Za novootvorjeno meščansk ošolo se je prijavilo 28 otrok, kar znači, da je bila šola zelo potrebna. Tudi iz okolice, osobito iz obeh Poljskav se je prijavilo lepo število otrok. — Vojaška komanda je prodala okoli 30 žrebet z raznimi pogreški. Cene so si posamezni licitanti naglali od 100 do 1200 dinarjev. Večino so pokupili konjski mesarji.

Iz Brežic. Priprave za veliko skupščino »Družbe sv. Cirila in Metoda« so v polnem teku. Naša C. M. obrambena družba zboraže prvič v našem mestu, zato bomo skušali, da sprejmemo naše narodne obrambove po naših skromnih močeh tako, da bodo čutili, da zna ceniti naše prebivalstvo one može in

žene, ki so s svojo nesebično požrtvovalnostjo in delavnostjo že desetletja branili našo zemljo in deco pred tujevo grabežljivostjo. Vse prijatelje, prijateljice naše dične družbe vabimo na vesel sestanek v našem mestu.

To in ono.

LETO PRISELJEVANJA PO NOVRM KVOT-NEM ZAKONU.

Jugoslavija ni izžrpala svoje kvote.

Koncem junija se je zaključilo prvo fiskalno leto, odkar je v veljavi novi priseljeniški zakon o kvoti. Z dnem 1. julija je začelo novo fiskalno leto; kvote za poedino države ostanejo iste kot preje.

Kakor znano, je priseljevanje iz vseh dežel sveta omejeno na določeno najvišje število priseljenecov, takozvano kvoto. Le priseljevanje oseb, rojenih na ameriškem kontinentu, ni omejeno na kvoto. Izven kvote pa smejo priti žene ameriških državljanov in njihovi otroci pod 18. letom, kakor tudi duhovniki, vseučilišni profesorji in dijaki. V kvoti sami pa — in sicer do polovice iste — imajo prednost nekateri sorodniki ameriških državljanov (otroci med 18. in 21. letom, oče in mati, kakor tudi poljedelci po poklicu in njihove družine). Vsak mesec smejo ameriški konzuli izdajati kvotnim priseljenecem kvečjemu le desetino tistih kvot priseljeniških viz, kolikor znaša letna kvota.

Skupno število vseh kvot znaša 164.667. Največjo kvoto ima Nemčija (51.227). Anglija ima kvoto 34.007 in Irska 28.567. Naslednje največje kvote ima Švedska, namreč 9561. Za Švedsko pride Norveška (6453) in Poljska (5982). Francija 3954, Italija samo 8845, Češkoslovaška 3073, Danska 2789, Rusija 2248, Švica 2081 in Nizozemska 1648. Nato sledita Avstrija s 785 in Jugoslavija s 671. Vse druge dežele imajo manjšo kvoto. Najmanjša kvota znaša 100.

Skupna letna kvota znaša, kakor rečeno, 164.667. Tekom minulega fiskalnega leta pa je bilo izdanih le 160.563 kvotnih vizov. Torej je prišlo na račun kvote minulega fiskalnega leta 3304 manj priseljenecov, nego jih je smelo priti.

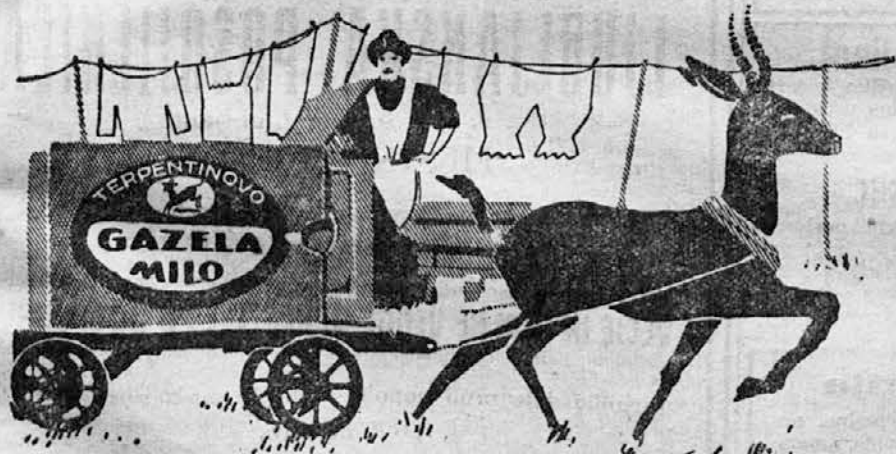
Čudno je, da so bile vse večje kvote izžrpane, dočim nekatere dežele, ki radi male kvote najbolj občutijo omejevanje priseljevanja, niso niti izžrpale te svoje male kvote. To je popolnoma nepričakovano. Dežele, ki niso vporabile vse svoje kvote, so zlasti Češkoslovaška, Ogrska, Italija in Jugoslavija. Toda, kakor so pokazala poročila od začetka aprila, ki so jih poslali konzuli in ona, ki so prišla iz drugih virov, je bilo vloženih v vseh teh deželah veliko več prošelj za priseljeniški vizum, kakor pa znaša vsa kvota. V razlaganje te presenetljive situacije se navajajo razni razlogi, ali težko je še soditi, kako je pravzaprav prišlo do tega. Značilno je, da obstojajo v treh izmed teh dežel, namreč v Češkoslovaški, Italiji in Jugoslaviji, jako aktivni vladni oddelki, ki kontrolirajo in urejujejo izseljevanje v velikem obsegu.

Neuporabljeni preostanek kvote znaša za Italijo 1149, za Ogrsko 106, Češkoslovaško 107 in Jugoslavijo 103. Toliko več kvotnih priseljenecov bi bilo torej lahko prišlo iz dotičnih dežel. Neuporabljeni preostanek minulega fiskalnega leta se seveda ne more prenašati na tekoče leto; kar je zamujeno, je zamujeno.

Bilo je jasno že začetkom tega leta, da Italija ne bo izžrpala vse svoje kvote za fiskalno leto 1924-25. Priseljeniški zakon od l. 1924 namreč določa, da se vsak mesec sme izdajati le desetina letne kvote. Konzularna poročila od 8. januarja so pokazala, da je imela tedaj Italija na razpolago še 70% kvote, torej 300 kvotnih številk več, kot se jih je moglo izdati tekem naslednjih šestih mesecev. V drugih treh deželah pa ni bilo tako in bi bile lahko kasneje izžrpale svojo kvoto.

en pomen. Kdor vzame v roke na primer francoski ali angleški slovar, vidi, da ima ena beseda toliko pomenov, da je skoraj človeka strah. Toda pomeni se razlikujejo po strokah in zato ni prav nobenega dvoma o pomenu besede, ki se rabi na primer v muziki, a jo rabim tudi v, recimo, mehaniki. Kajti, kadar govorim ali pišem o muziki ima beseda ta pomen, ki se samo tam prilaga, kadar pa govorim o mehaniki, je pomen drugi. Kadar se kak Slovenec uči drugega jezika, se mu to tudi prav nič čudno ne zdi. Samo v svojem jeziku pa je moral napraviti za »verjähren« poseben izraz »zastarat«, ki je popolnoma proti pravilom in zoper duh slovenskega jezika napravljen glagol. Glagol »zastarat« ne more nikoli pomeniti »verjähren«, kajti »zastarat« je prehodni glagol in za to se nikdar ne more reči »dejanje je zastaralo«, temveč samo »dejanje se je zastaralo«. Sploh pa ne vem, zakaj bi se ne reklo, če se že hoče kdo izogniti besedi, »zastaret«, ki pomeni »veralten«, »obstareti« ali »ostareti« ali pa, če komu to ni všeč, »z leti zastareti«. »Zastarat« pa je popolnoma napak. Sploh pa je še čudno, da ni kdo napravil za »verjähren« besede »zalete« ali »obleteti« in prav lepo bi se šulo: »dejanje je zaleto« ali »obletelo«.

(Dalje prihodnjik.)

GAZELA MILO

Georges:

Mrevarstvo.

Kako hlapčevstvo so uganjali naši pismo-uki, se vidi pri besedah: dopasti in pristojati. Po nemško se pravi: »das gefällt mir« in »das steht ihm gut«. Po slovensko se pa pravi: »to mi je všeč« in »to se mu lepo poda«. Ampak ne! To je kmečko! Zato je treba reči po književno: »to mi dopade« in »to mu dobro pristojat«. Se lepše bi bilo seveda in še bolj slovensko: »pristojčka«. Mu »dobro stoji« je germanizem, mu »dobro pristojat« pa ne! Bog obvari, da bi kdo pisal: »se mu poda«; tisti je anarhist in ignorant.

Tudi tisti, ki pravi, da se komu kaka stvar lepo poda, je grešnik, kakor tudi tisti, ki pravi, da vijolica lepo diši in ne dobro. Če kdo kaj takega pravi ali napiše, se nihče nad tem ne zgraža. Toda prav isti človek, ki slovenski jezik po nemško veže, se bo repenčil, če bi kdo po nemško napisal: »er hat dick geschaut«, namesto: »er hat grosse Augen gemacht«, dočim ne bo imel niti črke graje za tistega, ki bo govoril ali pisal: »on je naredil velike oči«, namesto: »on je debelo gledal ali pogledal«.

Kako po nemško mislimo, vidi posebno iz besede »veriznik«, ki je nastala med vojsko iz nemškega: »Kettenhändler«. »Die Kette«

se pravi po slovensko »veriga«. To je pars pro toto. Kajti v narodovi govorici se pravi »Kette« ketna, kar je seveda iz nemškega, samo člen ketne se imenuje veriga. Toda to je vse eno. Zdaj je uvedena beseda veriga za Kette in tako bo ostalo, da si meni boljše zdi, da se za to rabi beseda »lanec«. Pa da pridem nazaj! Po nemški ideologiji, je Kettenhändler prav čeden izraz za človeka, ki prekupeje, kajti vrsta dragoletnikov se vleče res kakor veriga. V zmislu slovenskega jezika pa je beseda verižnik prav gotovo napačna. Kajti verižnik je pes na verigi. Kettenhändler se pravi po naše samo »prekupa«. Končnica »uh« ima zaničljiv pomen in človeka, ki brez kapitala in brez blaga draži blago, ne moremo drugače označiti nego s to končnico. Ako pa hoče kdo z besedo »Kettenhändler« imenovati človeka, ki draži življenje, je to »draginjar« ali »dragoletnik«. Pa nikakor ne mislite, da so te besede umetno napravljene! Ne! Take besede je narod napravil in tudi v njem živijo.

Ker sem že pri tem, hočem omeniti, da imata na primer Janez Trdina in Oton Zupančič (omenjam ta dva, ker sta poleg Levstika, Stritarja in drugih slovenskih pisateljev, ki so poznali in pisali dolenjščino, v besedotvorstvu najbolj plodovita) silno veliko umetno narejenih besedi, a jih nikdo ne

zapazi, ker so tako napravljene, da se zde, da jih je narod napravil, kar je pravzaprav tudi res, kajti pisatelje, ki znajo svoj jezik, je šteti za narod, in sicer za narod, ki skozi ena usta kaže svojo voljo, tvornost in moč. Da sem ne smemo šteti vseh ljudi, ki nam kaj »kvastijo«, bo menda vsakomur jasno.

Zašel sem malo v stran. Gori sem bil govoril* s zanemarjanju slovenskih besedi v različicah, za katere ima nemščina samo en izraz. Prav tako so skušali oziroma delali po več slovenskih izrazov za nemške različice. Da to ni potrebno, je jasno kakor beli dan. Če pa so se že morale slovenske besede po nemških napraviti, ker smo bili pod nemško komando, pa nikakor ni bilo treba, da se je slovenskemu jeziku in njegovi slovnični sila delala iz lenobnega razloga, da znanstvo ne pozna jezikovnih pravil. Tega sicer nisem prav točno povedal, mislim pa, da me bo vsakdo razumel. Če povem primer, bo to polnoma napak. Sploh pa je še čudno, da ziku se dela razloček med »veralten« in »verjähren«. »Veralten« se reče po slovensko »zastareti«. Če bi se reklo »verjähren« tudi »zastareti«, bi ne bilo prav nič hudega. Saj ni potreba, da ima vsaka beseda samo

* »Narodni Dnevnik« od 5. septembra 1925.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

26. Na cesti v Benares.

Zadnji večer, ki ga prebijejo na birmanskih tleh, zapelje Georg avtomobil s ceste v stran in pokaže močvirnat kraj, kamor prihajajo ponoči antilope. Ustrelje toliko živali da je sušilnica polna mesa. Ne da bi izstopili, ustrelje tudi dva lepa tigra.

Obema tigroma, samcu in samici, — zadnjo je ustrelil Georg — potegnejo koži, ter ju pripno izegnjeni na tla.

»Kožo vzamete gotovo za spomin s seboj?«

»Seveda!«

»Ali mi pa dovolite, da prodam kožo tega tigra, ki sem ga ustrelil jaz?«

»Zakaj pa jo hočete prodati?«

»Da dobim kaj denarja.«

»Pa kaj rabimo denar?« se smeje Leonor. »Ali nismo do sedaj povsod dobro potovali brez denarja?«

»V Indiji je to pač nekaj drugega. Lahko rečemo, da je bolj kultivirana, kot severna Amerika, tudi bolj kot Kitajska, čeprav je ta še tako skrbno obdelana. V vzhodni Indiji je mnogo reči, ki jih bomo hoteli videti, česar pa ne bomo mogli storiti, če ne bomo imeli denarja. Povsod se tam iztegujejo roke...«

»Kaj je tam videti?« ga prekine Leonor.

»No, prastari templji, krasne palače, ki jih ima indijski mogotci, kjer so zlasti umetni vodometi, potem ljudske zabave, ki so vsak dan...«

»Ali ste si vi vse to ogledali, ko ste sami potovali?«

»Seveda, nobene priložnosti nisem izpustil.«

»Kako ste pa tedaj opravili z vstopnino in z napitninami?«

»O, z menoj je bilo to vse drugače! Pomešal sem se med ljudstvo, ki ima prost vstop, v pomorskih mestih pa med evropske pomorščake. Če pa se pripelje gospoda v takem avtu...«

»Vas že razumem. Istočasno vam pa povem svoj trden sklep, da v naprej ne izstopim niti za en korak iz avtomobila.«

»Zakaj ne?« vpraša Georg začuden.

»Ker ... mislim, da imam vzrok. Takrat pri kozakih se je še vse srečno izteklo. Toda v take prilike se nočem več podajati.«

»Kako pa, da ste jedli v mandarinovi hiši?«

»Da, in prav tedaj sem naredila trden sklep. Prav tedaj sem se domislila, da bom gotovo dobila mnogo vabil v prednjeindijskih mestih, kjer kar mrgoli Angležev — ali menite, da ne bo tako?«

»O da, najbrže imate prav! Potovanje mis Leonor Morrisove in senzacijska iznajdba, vse to je gotovo tudi že tu znano, mnogokrat vas bodo skušali vstaviti.«

»No vidite. Jaz bom pa zavrnila tudi najvljudnejše vabilo s tem, da sem prisegla, da ne izstopim iz avtomobila niti z eno nogo, dokler ne pridem okrog sveta. Prisego moram potem seveda držati, čeprav prvotno nisem tako resno mislila. Na prostem se ne smem izprehajati, tudi če mislim, da me nihče ne vidi.«

Georg se zamisli. Res je. Leonor ni stopila iz avta od tedaj, ko je bila v sredi Kitajske mandarinov gost, čeprav ji je Georg ob raznih prilikah to prigovarjal. Šele sedaj se spomni tega, ko je že izvedel vzrok.

»Če ste dali sami sebi besedo, potem seveda ne bom govoril zoper,« reče. »A škoda je vseeno, marsikaj lepega ne boste videli...«

»Ne, gospod. Ni mi toliko na tem, da bi morala

vse to videti. Morda pride čas, ko napravim svetovno potovanje z drugimi sredstvi. Sedaj gre le za to, da pokažem ljudem, kaj premore očetova iznajdba, torej, da pripeljem avto srečno okrog sveta in ... opozorjena sem zadosti. Vi veste, kaj mislim. Če bomo prišli mimo stavb, ki so zaprte, boste tako prijazni, da mi boste povedali, kaj ste notri videli, kakor ste mi do sedaj vedno pripovedovali. In jaz vam zagotovim, mr. Hartung, da mi je bilo vaše živahno pripovedovanje vedno bolj zanimivo, kakor če bi bila ono stvar gledala z lastnimi očmi. Imate čudežen dar, govoriti o takih rečeh. Vsaka vaša beseda sega do srea.«

Georg se v znak zahvale prikloni in ona mu poda še roko ter stisne, kar prihaja tudi iz srca in gre v srce.

Ob birmanski meji, v neki vasi, kjer je tudi več lepih evropskih vil, je carinska revizija in sicer angleška.

Georg je na to že pravočasno opozoril ter menil, da morda obidejo revizijo; a pot bi držala čez gorovje in preko močvirij, ki jih on ne pozna.

»Kaj pa zacarini Anglija?«

»Kakor vedno le alkohol in tobak. Gre za mr. Adamov tobak; čeprav je četrt centa že izginilo v njegov nenasiten nos, bi vendar ostalih sedemdeset pet funtov veljalo približno dvanajst funtov šterlingov.«

»Moj Bog, bomo pa zopet skrili tobak, kakor smo to že storili na kanadski meji.«

Že takrat so tako napravili, Georg je že tedaj le nerad to dopustil, deklica pa si ni mislila pri tem nič in ko se je posrečilo, je bila prav vesela.

Radi tega pa nikakor ne smemo misliti, da je bil Leonorin značaj slab. Carine ne plačati, to ni prava, resnična tatvina, čeprav jo zakoni imenujejo kot tako.

(Dalje prih.)

TRGOVSKA BANKA D.D., LJUBLJANA

Podružnice: Maribor,
Kamnik, Novo mesto,
Ptuj, Rakek, Konjice,
Slovenjgradec

Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi)

Kapital in rezerve nad Din 19,000.000.—

Ekspozitura: Prevalje

Brzjavke: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

OH KAM PA?

K „TRIBUNI“ po dvokolo, motor, šivalni stroj, otroški voziček, pneumatico. Tam je najceneje in največja zaloga. Prodaja na obroke. Ceniki franko. LJUBLJANA, Karlovska c. št. 4. Tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

Kje se kupi?

le pri tvrdki

JOSIP PETELINC

Ljubljana

BLIZU PREŠERNEGA SPOMENIKA OB VODI najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovno znan znak „GRITZER“ — „ADLER“ — „PHONIX“ Isto tam posamezne dele za stroje in kolesa, igle, olje, jermena, pneumatica. Pouk o voženju na stroj brezplačen! Večletna garancija! Na veliko! Na malo!

Kot koncipient

Želi vstopiti v odvetniško pisarno abs. jur. Cenj. ponudbe prosi pod »Vesten« na upravo lista.

Strojepisec

zmožen vseh pisarniških poslov z zelo dobro kvalifikacijo išče primerno službo. Nastopi lahko takoj. Cenj. ponudbe naj se pošljejo na upravo lista pod značko »Pridnost«.

Galanterija

ter modno blago, pletenine, nogavice, sukanec, vezanine, gumbice, modne, biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože jedilno orodje, škarje itd. vse to se dobi najugodnejše pri

JOSIP PETELINC-U
LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Na veliko. Na malo.

Popravila vseh pisarniških strojev.

Mehanik

IVAN LEGAT, Maribor

Vetrinjska ul. 30. — Tel. 434.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Uradnica

z večletno prakso vešča vseh pisarniških del išče službo v mestu ali na deželi. — Ponudbe prosi na upravo lista pod »Zanesljiva«.

Gospodična

srednjih let, spretna v gospodinjstvu, perfektna v kuhanju, želi meniti h gospodu, samcu ali vdovcu z 1—2 otroki. Verzirana je tudi v vseh delih šivanja. Gre tudi kot vagojiteljica. — Cenjene ponudbe na upravo lista pod »Dobra in varčna gospodinja«.

Liftboy

deček 15—17 let, čedne zunanosti, lepega vedenja, znanje slovenskega in deloma nemškega jezika, se sprejza s čezdružbo dvigala. — Osebnostne ponudbe s pričevali na upravo lista pod »Union« v Ljubljani.

Samostojna

knjigovodkinja in korespondentinja z večletno prakso išče stalno mesto za takoj v večjem kraju na Gorenjskem. Ponudbe z navedbo plače na upravo lista pod »Energična moč«.

Stanovanje

ostoječe iz 1. odnosno 2. sob, kuhinje in pritliklin išče za takoj proti nagradi uradnik. Ponudbe je poslati pod »Takoje« na upravo lista.

Proda se

dobro ohranjena železna peč (gašperček) po zelo nizki ceni. Istočasno se proda omara za obleko in 2 krasni umetniški liki. Ročno delo. Naslov pove uprava lista.

Instrukcije

sprejme osmošolec. — Ponudbe na upravo lista pod »osmošolec«.

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

r. z. z. o. z. v Ljubljani

MESTNI TRG ŠT. 6

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter, jih obrestuje najugodnejše.

VEČJE IN STALNE VLOGE OBRESTUJE PO DOGOVORU.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poročstva in proti ustavitvi.

Kupijo se

dobro ohranjene smuči. Ponudbe z navedbo cene pod: »Planinski raj«.

Dobro ohranjeno

žensko kolo se kupi. Ponudbe na upravo lista pod: »Kolo I.III.«

Dopisovati

želi mlad, zelo naobražen in dobro situiran uradnik, neomadeževane preteklosti z gospodično iz boljše družine. Starost od 18—24 let. Evidenčna ženitev ni izključena. Le resne ponudbe s sliko, poslati na upravo lista pod »Zvonček«.

Naročajte in razširajte „Narodni Dnevnik“!

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posebnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552